

Hämeenkadun lankarullakioskin rakennushistoriallinen dokumentointi tammi -helmikuussa 2017

Dokumentointi: Saara Jokinen
9.2.2017

Sisältö:

1. Rakennuksen liittyminen alueen historiaan	3
2. Alueen nykytila ja rakennuksen liittyminen alueeseen	6
3. Alueen kehitys tulevaisuudessa	10
4. Hämeenkadun lankarullakioski	12
5. Rakennuksen merkittävimmät muutokset	16
6. Julkisivukuvat ja -detaljit	18
Julkisivu pohjoiseen	19
Julkisivu itään	20
Julkisivu etelään	21
Julkisivu länteen	22
7. Tilakohtaiset kuvat ja materiaalit	23
Eteinen	24
Säilytys- ja aputilat	26
Keittiö	27
WC	28
8. Dokumentointiprosessi	29
9. Lähteet	30

1. RAKENNUKSEN LIITTYMINEN ALUEEN HISTORIAAN

Kuva 1. Kioskirakennus 1950-luvulla vanhalla paikallaan.

Kuva 2. Viinikan lankarullakioski vuonna 2017.

Kuva 3. Näkymä Posteljoonipuistosta 1940-luvulla.

Kuva 4. Kioskirakennus vuonna 1939.

2. KIOSKIRAKENNUKSET JA FUNKTIONALISMI

Hämeenkadun itäpäässä sijaitseva kioskirakennus on yksi 1920-30-lukujen vaihteessa yleistyneestä lankarullaa muistuttavasta betonisesta kioskityyppistä. Funktionalismin tyyliunutta edustavia lankarullakioskeja rakennettiin myös esimerkiksi Helsingissä (Muuttuvat kadunkalusteet, 116-117). Puistorakennuksina pienet kioskit, ravintolat ja kahvilat yleistyivät Suomessa jo 1800-luvulla (Koskimaiseman puistot, 24).

Kioskirakennus liittyy tyyllisesti functionalismia edustavaan rautatieasemaan, joka on valmistunut 1936. Asemarakennuksen jälkeen rakennettiin myös rautatien alittava asematunneli 1930-luvun lopulla. (Hämeenkatu: Tampereen sydän, 167) Asematunnelirakennuksen nauhaikkuna-aihe näkyy myös Hämeenkadun lankarullakioskin julkisivussa (kuva 4). Kioskirakennus kuvaa aikakautensa tyyllisiä ihanteita myös veistoksellisella ulkomuodollaan, jonka ajan kehittyvä betonitekniikka mahdollisti. Aikakautensa tuotoksina asemarakennus ja Hämeenkadun muut functionalistiset rakennukset luovat rakennushistoriallisesti yhtenäisen ympäristön kioskirakennukselle.

Funkistyyllisiä lankarullakioskeja edelsi Tampereella 1900-luvun alussa Koskipuistossa sijainneet kaksi Selinin vesitehtaan kioskia. Toinen vesikioski sijaitsi aikanaan nykyisen Koskipuiston pohjoispäässä. Kevytrakenteisen vesikioskin Hämeenkadun varressa korvasi 1930-luvulla yleistynyt lankarullakioski. Hämeenkadun varressa sijainneen vesikioskin paikalla on nykyään ravintolarakennus, jossa toimii Koskiravintola Rosso. (Koskimaiseman puistot, 24)

Funktionalismin aikakaudella betonirakenteet kehittyivät, ja uudet tekniikat näkyivät rakentamisessa (Hämeenkatu: Tampereen sydän, 165). Perinteiset lankarullakioskit olivat pyöreitä solubetonista valmistettuja kioskeja, joissa oli yksinkertainen tasakatto (Helsingin lippakioskit, 19). Solubetoni keksittiin 1920-luvulla, ja se toimi huokoisen rakenteensa ansiosta betonirakennuksissa osittain myös lämmöneristeenä (Autoclaved aerated concrete, 2017). Ensimmäinen lankarullakioski rakennettiin Tampereelle vuonna 1933 (Kioski - kipari, kiska, snagari, 38). Tampereella lankarullakioskeja on ollut Pyynikillä, Hämeenpuistossa, Koskipuistossa, Nekalassa ja Viinikassa, joista viimeksi mainittu on yhä paikallaan (Tampereen kuva-arkisto Siiri, 2017). Muut kioskit ovat nyttemmin purettu.

Hämeenkadulla sijaitseva kioskirakennus on tyyliiltään functionalistinen, mutta ulkomuoto poikkeaa hieman perinteisestä lankarullakioskista. Rakennuksen ulkoseinät kallistuvat hieman ulospäin yhdistyen syvään katososaan. Perinteisessä lankarullakioskissa pohjan muoto on usein täysin pyöreä, kun Hämeenkadun kioski on 12-kulmio. Myyntiluukkua ympäröi rakennuksessa alunperin kolme ikkunaa, jotka sijoittuvat nauhamaisesti rakennuksen pääjulkisivulle functionalismin ihanteiden mukaisesti.

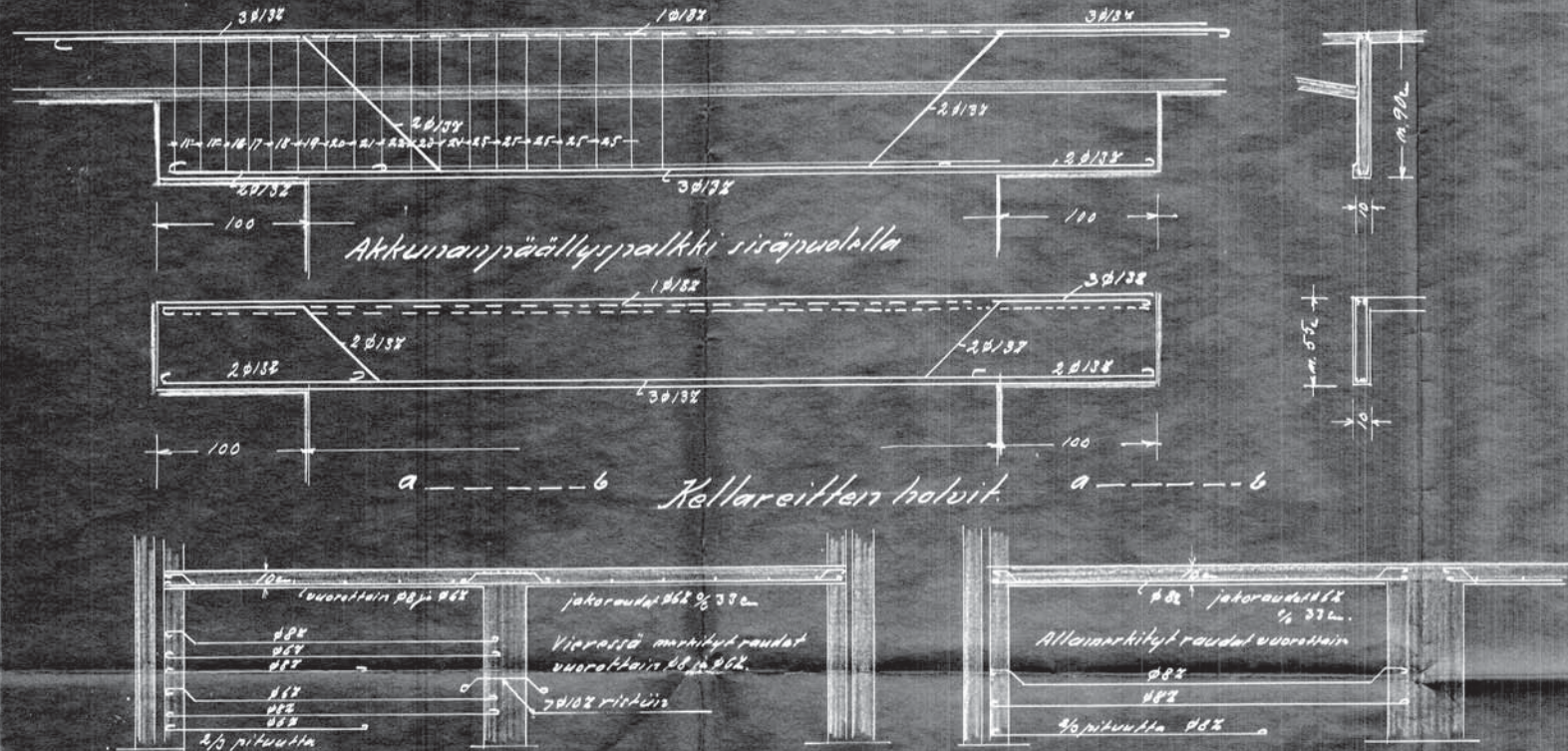
Funktionalistiset kioskirakennukset ovat näkyneet katukuvassa Tampereella jo useita vuosikymmeniä. Esimerkiksi Viinikan ja Nekalan lankarullakioskien purkamista vastustettiin vetoamalla keskeisiin kaupunki- ja kulttuurimaisemiin.

Rautabetonirakenteita kioskirakennuksiin

Tampereen kaupungissa.

M.s. 1/20. betoniosas 1:3:3

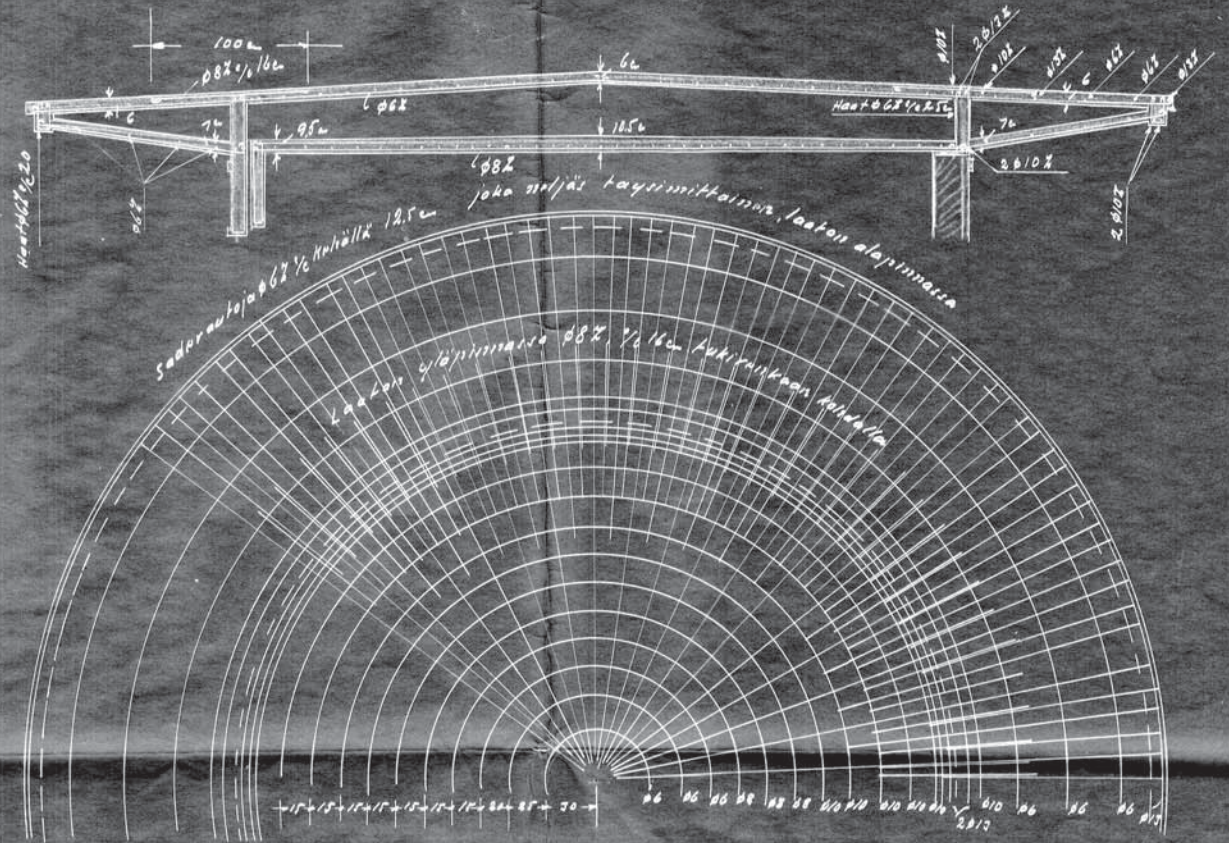
Akkunpäällyspalkki ulkopuolella

Akkunpäällyspalkki sisäpuolella

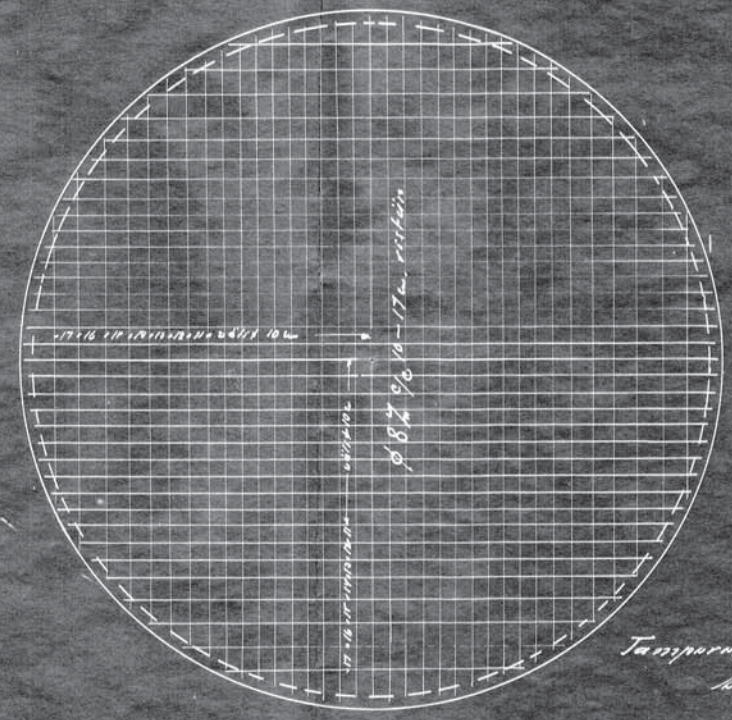
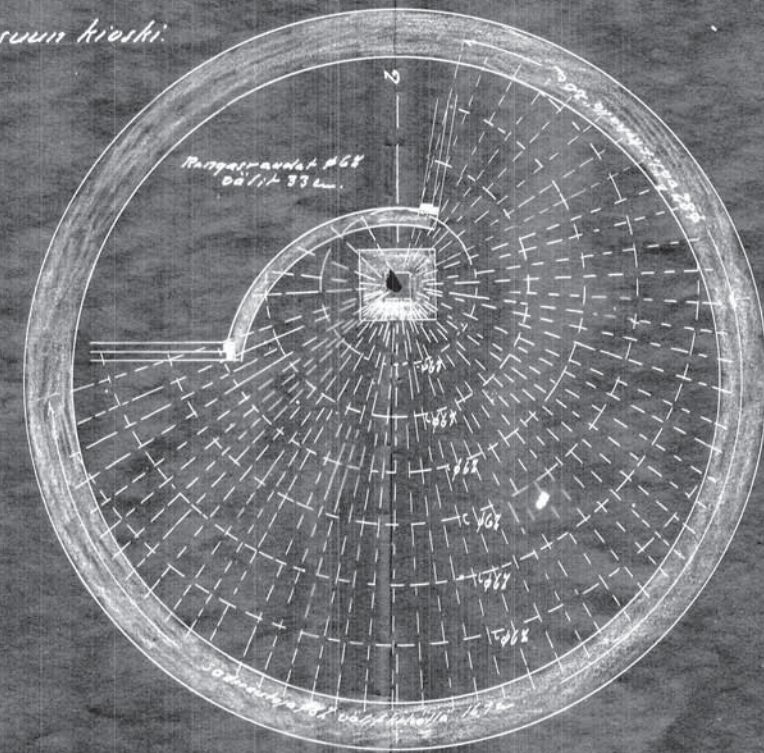
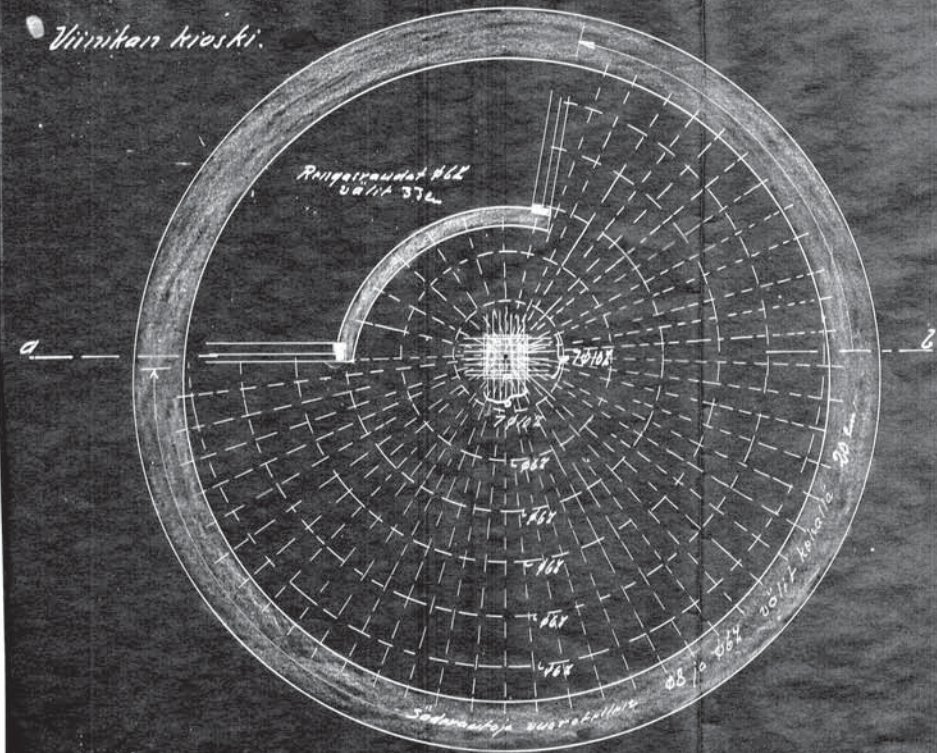
Kellareitten holvit

Kattoholvit

Viinikan kioSKI.

Tuulensuun kioSKI.

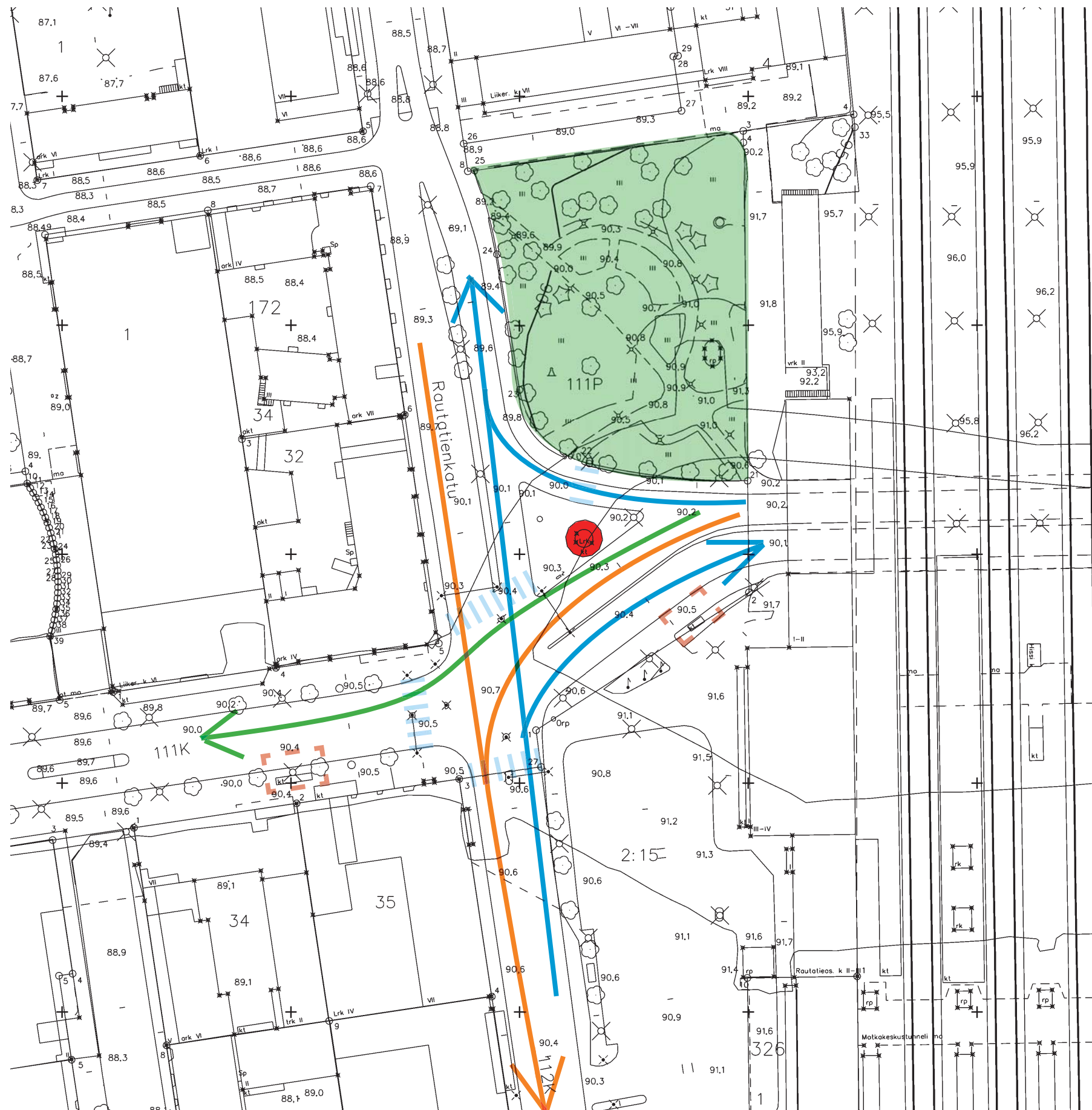
Tampereella, heinäkuulla 1931
Aksel Stén.

Kuva 5. Tampereen Viinikan ja Tuulensuun lankarullakioskien rakennepiirustukset vuodelta 1931, allekirjoittanut Aksel Stén. Ei mittakaavassa.

2. ALUEEN NYKYTILA JA RAKENNUKSEN LIITTYMINEN ALUEESEEN

Kuva 6. Näkymä Rautatiekadun Scandic -hotellista pohjoiseen Rautatiekadun suuntaan. Taustalla näkyy Rautatiekadun ja Postitalon työmaa. Kioskirakennus sijoittuu liikenteen solmukohtaan.

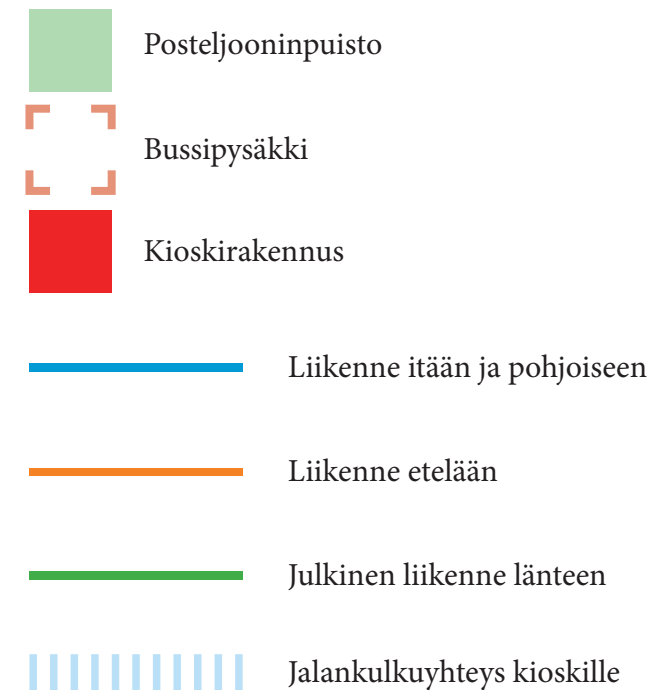
Kuva 7. Asemapiirros 1:1000

SIJAINTI LIIKENTEEEN SOLMUKOHDASSA

Kioskirakennus rautatieaseman edustalla on Tampereella sijaitsevista lankarullakioskeista ainoa toiminnassa oleva kioski. Rakennus sijaitsee keskeisellä paikalla Tampereen kaupunkikuvassa. Kioskirakennus on saavuttavissa suojateitä pitkin Posteljoonipuistosta ja Rautatienkadulta. Sijainti liikenteenjakaajassa rautatieaseman edustalla on vilkas vuorokauden ympäri.

Kioskirakennuksen ympäristössä vuonna 2017 käynnissä olevia työmaita sijaitsee Rautatienkadulla ja Itsenäisyydenkadulla. Rautatienkadun ja Postitalon työmaan on määrä valmistua vuoden 2017 lopulla (Tamperelainen 2016). Itsenäisyydenkadulla rakennetaan parhaillaan asuinkerrostalo Tampereen Luminarya, joka on valmistumassa vuonna 2019 (Skanska 2017). Työmaan takia jalankulkuväylä Itsenäisyydenkadun pohjoispuolella on poikki. Ratapihankadulta pääsee kuitenkin laskeutumaan rautatietunneliin.

Posteljoonipuisto muodostaa vilkkaan liikenteen keskelle rauhallisen viheralueen aivan kioskirakennuksen pohjoispuolelle. Puistosta Hämeenkadulle kuljettaessa kioskirakennus osuu kulkureitin varrelle. Rautatieaseman läheisestä sijainnista huolimatta kulkuyhteys asemalta kioskille on mutkikas.

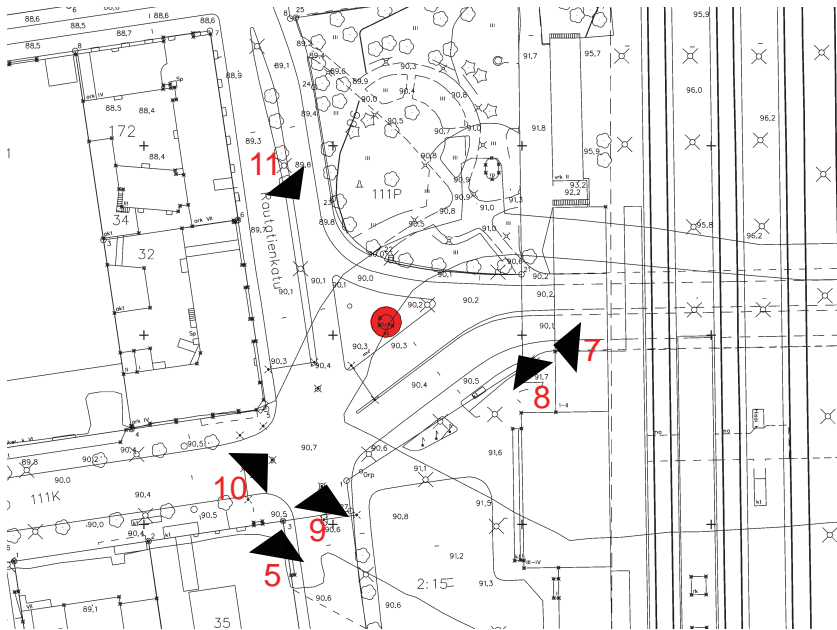
Kuva 8. Näkymä ravintola Semaforista rautatietunnelin yläpuolelta.

Kuva 9. Posteljoonipuisto oikealla ja Rautatienkatu taustalla.

Kuva 10. Näkymä Rautatienkadun risteyksestä pohjoiseen. Taustalla Rautatienkadun ja Postitalon työmaa.

Valokuvaussuunnat

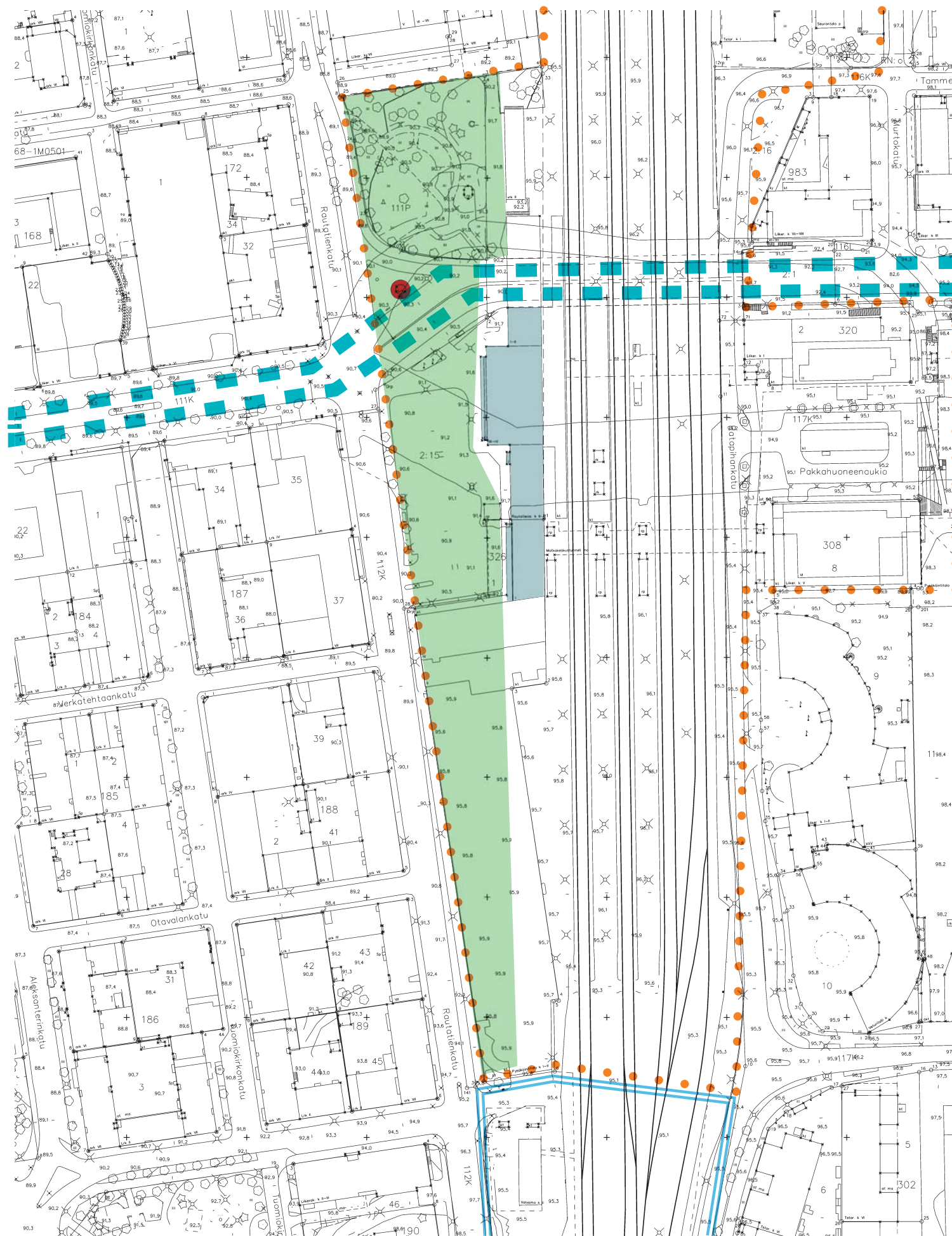

Kuva 11. Näkymä Hämeenkadulta kohti Posteljoonipuistoa ja kioskirakennusta.

Kuva 12. Näkymä Rautatienkadulta kohti kioskirakennusta ja rautatieasemaa. Taustalla Sokos Hotel Torneo.

3. ALUEEN KEHITYS TULEVAISUUDESSA

Kuva 13. Karttatarkastelu alueen tulevaisuudesta 1:2000

TULEVIA KEHITYSVAIHEITA

Raitiotien rakentaminen

Kaupunginvaltuusto päätti 7.11.2016 raitiotien ensimmäisen osan rakentamisesta Tampereelle. (Tampereen kaupunki 2016a). Samalla Hämeenkadun itäpää muutetaan pysyvästi joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen väyläksi. Raitiotiepäätöksen mukaisesti katualueet rakennetaan raitiolinjan kohdalla uudestaan. Kioskirakennus sijaitsee uusien ajoratojen kohdalla.

Asemakeskus

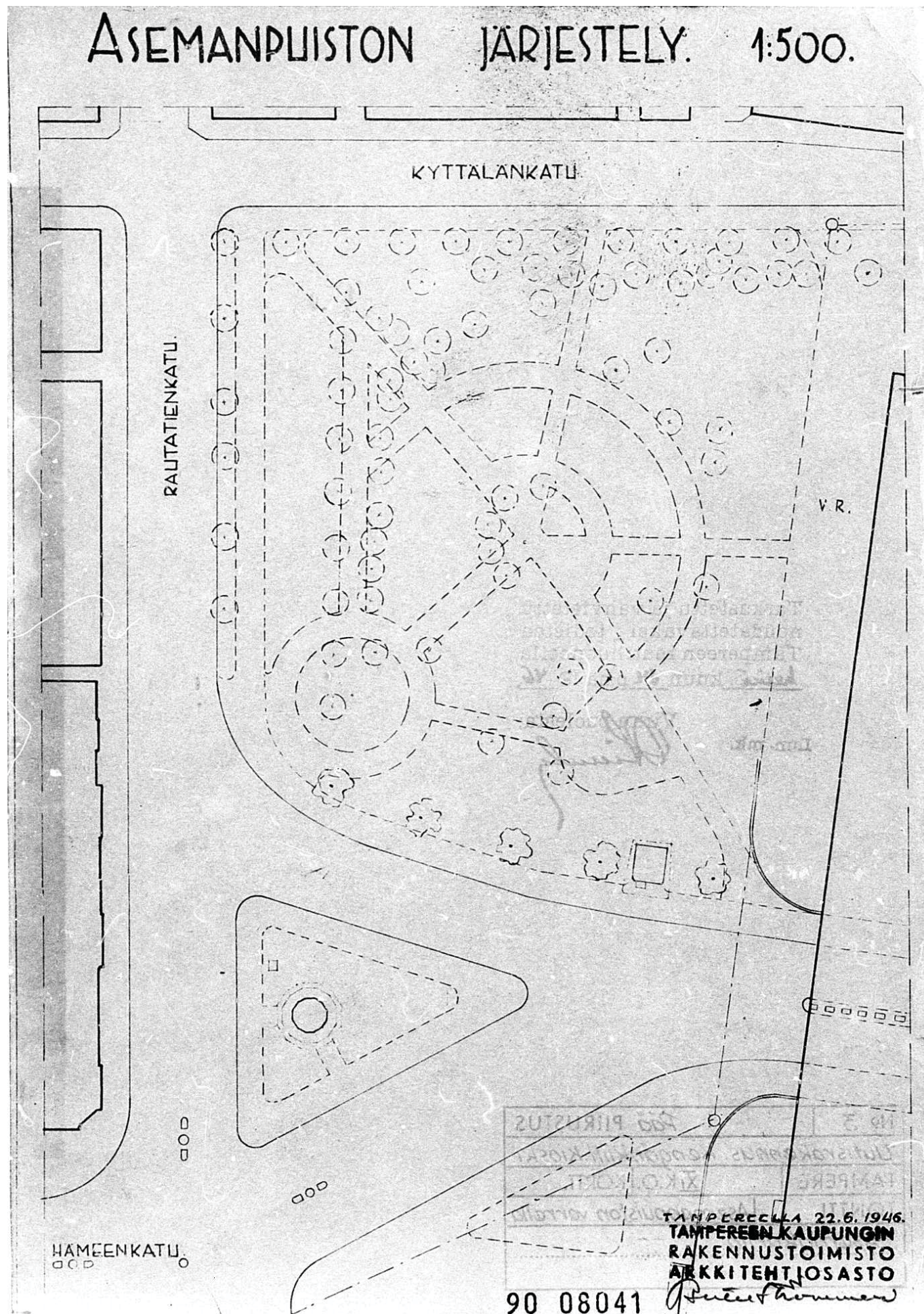
Vuonna 2014 järjestetyn arkkitehtuurikilpailun perusteella Tampereen rautatieaseman ympäristöä kehitetään eri liikennemuotojen keskuksiksi, jossa yhdistyvät myös liike-elämän monipuolisuus, työpaikat, palvelut sekä asuminen (Tampereen kaupunki 2016b). Suunnitelmissa esitetään täydennysrakentamista myös Tammelaan ja Tullin alueelle (Cobe 2014).

Tampereen Kansi ja Arena

Muita merkittäviä muutoksia alueella on Tampereen Kansi ja Arena -hanke. Monitoimiarena tarjoaa urheilulle ja tapahtumille myös kansainvälisellä tasolla korkealaatuiset tilat. Suunnitelmiin kuuluu lisäksi toimisto- ja liiketiloja, asuntoja, hotelli sekä torialueita. (Tampereen kaupunki 2016c)

- Kioskirakennus
- Rautatieasema
- Asemakeskuksen viheralue
- Raitiotien linjaus
- Matkakeskuksen suunnitelmien vaikutusalue
- Tampereen Kansi ja Arena

4. HÄMEENKADUN LANKARULLAKIOSKI

Kuva 14. Asemapiirros, allekirjoitus Bertel Strömmer, päiväys 22.6.1946. Ei mittakaavassa.

HÄMEENKADUN LANKARULLAKIOSKI

Hämeenkadun kioskirakennuksen suunnittelijasta ei ole tarkkaa tietoa. Usein kioskeja suunniteltiin 1920-30-luvulla kaupungin virkatöinä. Helsingissä kioskeja suunnitteli 1920-50-luvuilla pitkäaikainen kaupunginarkkitehti Gunnar Taucher (Taidehistoriallisia tutkimuksia, 69). Mahdollisesti Hämeenkadun kioskirakennuksen on suunnitellut kaupunginarkkitehti Bertel Strömmer, joka on suunnitellut Tampereelle useita funktionalistisia rakennuksia. Bertel Strömmer on allekirjoittanut 'Asemanpuistoa' ja kioskirakennusta koskevan asemapiirroksen vuodelta 1946 (kuva 14).

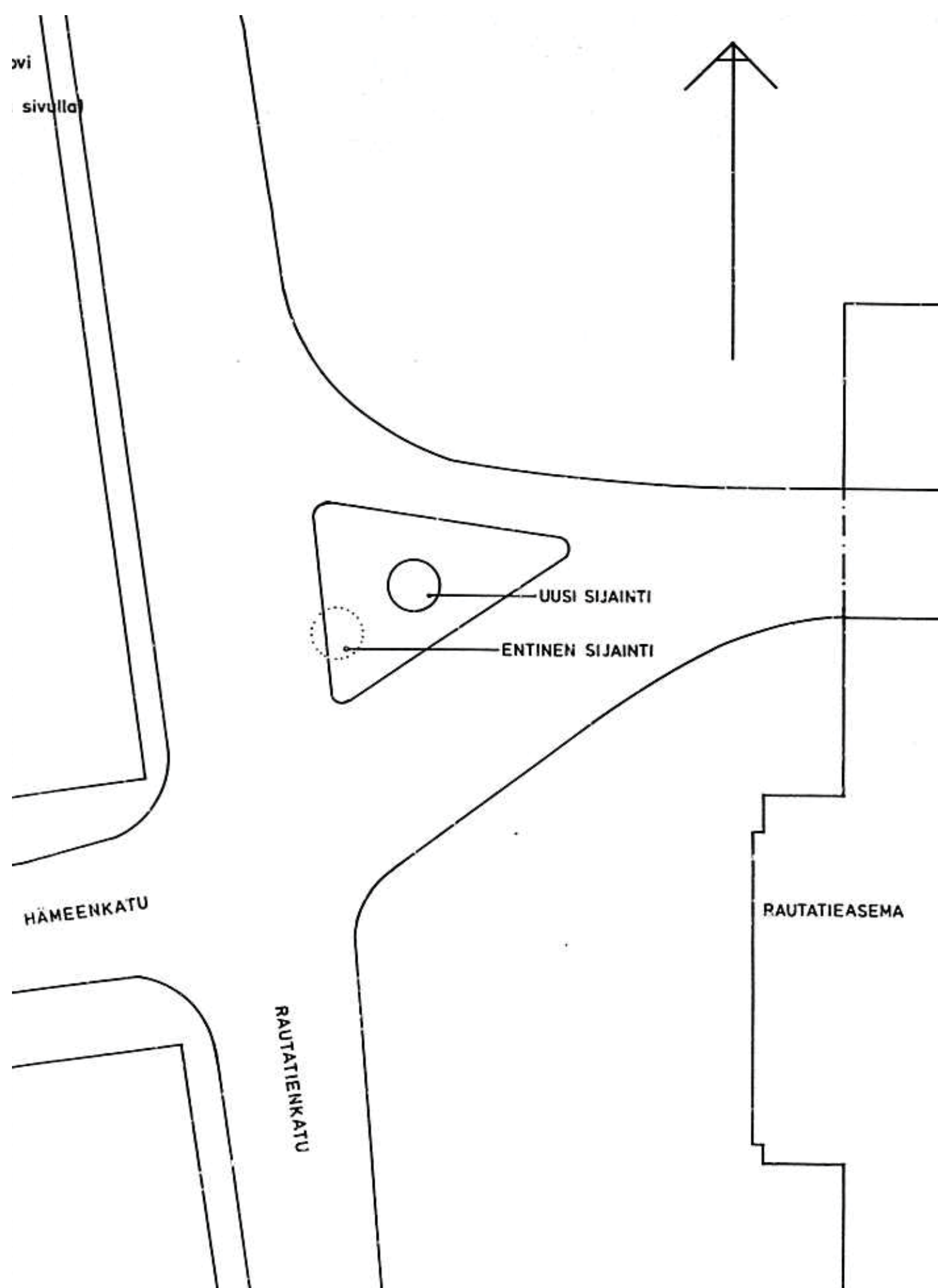
Tampereen muista lankarullakioskeista poiketen Hämeenkadun kioskirakennus on ulkomuodoltaan 'sienimäinen' ulkoseinien kallistuessa ulospäin. Vaaleankeltaiseksi maalattu rappauspinta on lankarullakioskeille tyypillinen (Kioski - kipari, kiska, snagari, 35). Vuoden 1982 kioskin siirron ja muutosten yhteydessä ulkoseinien käsittelyksi on merkitty 'Kenitex' -pinnoite. Kenitex oli yleinen pinnoite rapattujen pintojen korjauskäsittelyissä 1970-80-luvuilla. Pinnoite sisälsi tuohon aikaan asbestia (Olympiakylän korjausohje, 14).

Kioskin sisäänkäyntiovi sijaitsee myyntiluukkuja vastaavalla sivulla rakennuksen takana, mikä on lankarullakioskien pohjaratkaisuissa tyypillistä (Muuttuvat kadunkalusteet, 117). Myyntiluukkuja ja nauhaikkunoita korostaa valkoinen paksu betoninen reunus, joka kehystää pääjulkisivun kokonaisuuden. Rakennukseen liittyy kiinteästi betoninen koroke, joka kiertää koko rakennusta.

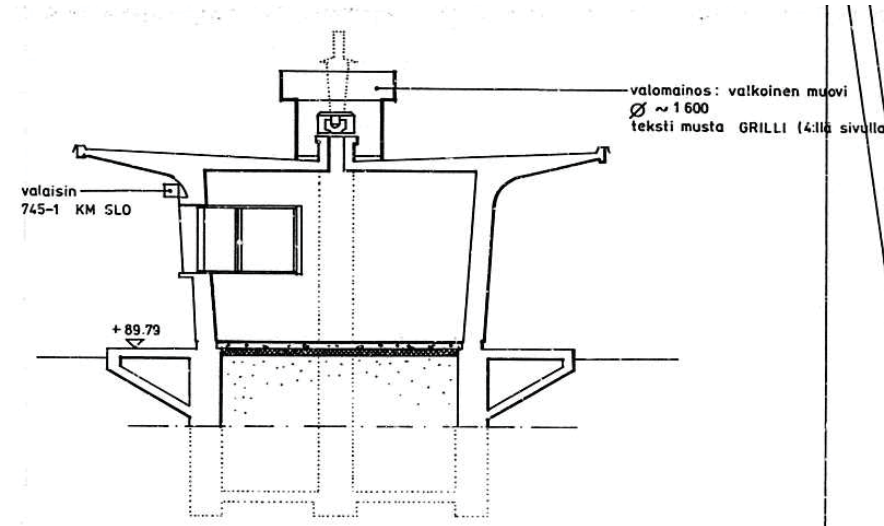
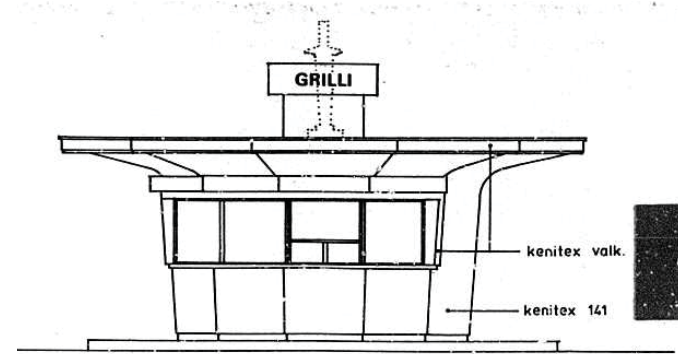
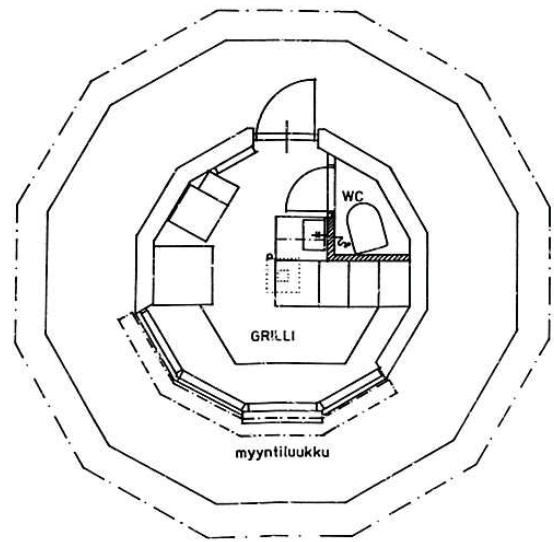
SISÄTILAT

Kioskirakennus sisältää pienen eteistilan, apu- ja säilytystiloja, keittiön ja wc:n. Rakennuksen sisäkatto on laatoitettu samalla materiaalilla kuin tilojen seinäpinnat. Wc:ssä katto on kuitenkin muista tiloista poiketen maalattu. Lattia on kauttaaltaan vaaleaa klinkkerilaattaa.

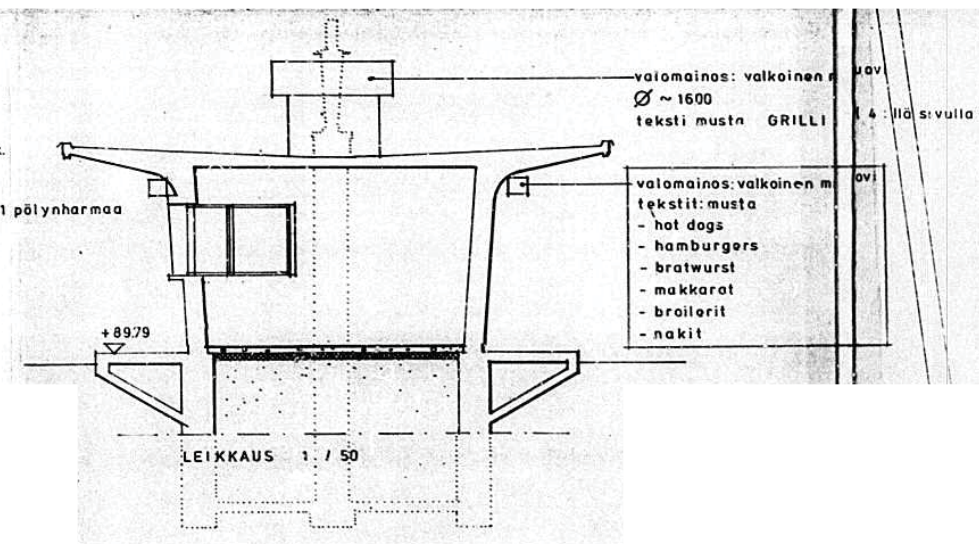
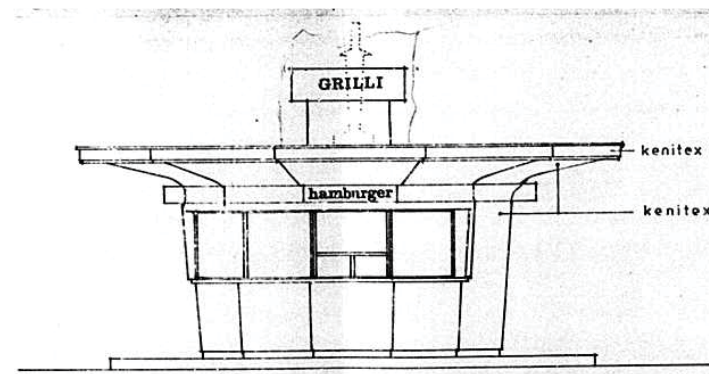
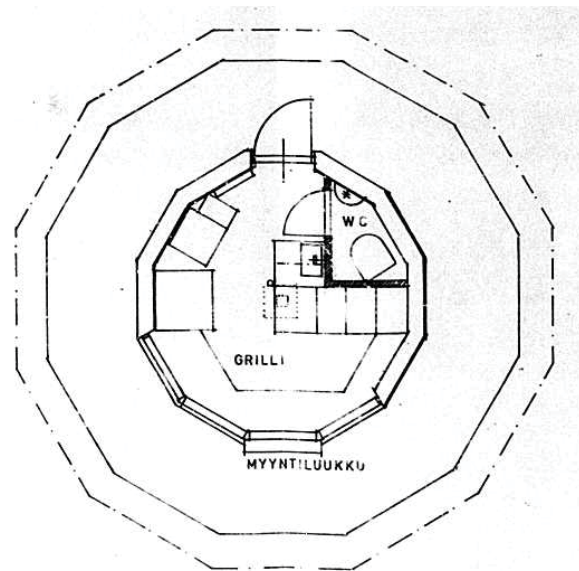
Apu- ja säilytystilat koostuvat kylmälaitteista, kiinteistä hyllyköistä ja keittiöön jatkuvista työtasoista. Keittiössä on myyntiluukkuja vastaavalla seinällä paistopiste ruostumattomasta teräksestä. Vesipiste ja sähkökaappi sijaitsevat eteisessä. Kulku wc-tilaan on ulko-oven vierestä. Wc:ssä on oma vesipiste ja rakennuksen lämminvesivaraaja sijaitsee wc-istuimen yläpuolella.

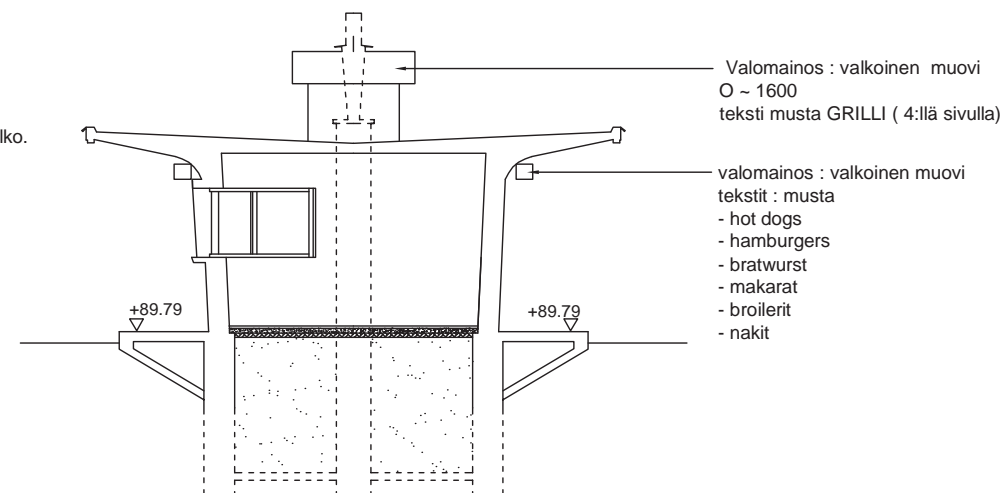
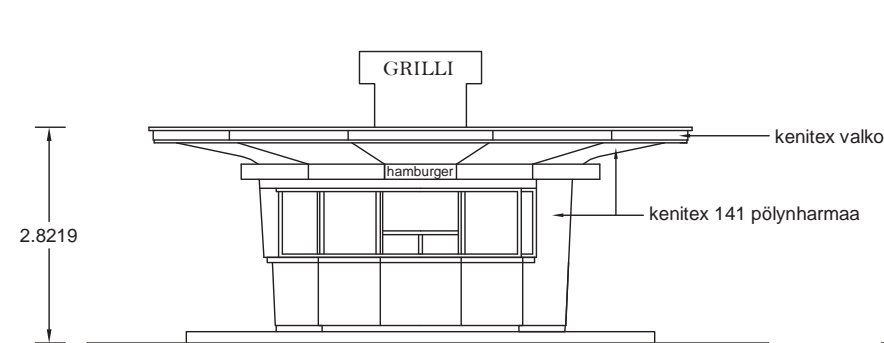
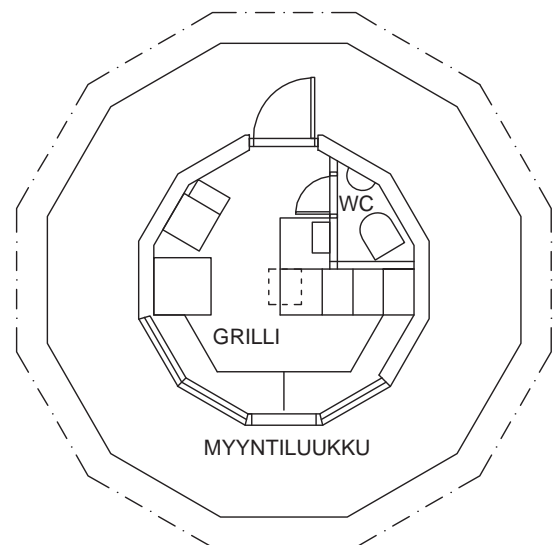
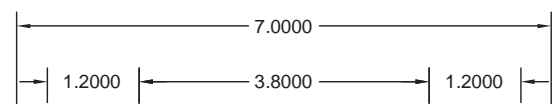
Kuva 15. Asemapiirros kioskin siirrosta, päiväys 3.8.1982. Ei mittakaavassa.

Kuva 16. Pohjapiirros, julkisivu ja leikkaus, päiväys 3.8.1982. Pääpiirustukset koskevat valomainosten muutosta. Muutospiirustukset on tehty kaupungin talonrakennusvirastolla, suunnittelija R. Ojanen. Mittakaava 1:100

Kuva 17. Pohjapiirros, julkisivu ja leikkaus, päiväys 1.9.1982. Pääpiirustukset koskevat valomainosten muutosta. Piirroksiin on lisätty valomainosten tekstejä ja myyntitiski puuttuu ikkunoiden edestä. Piirrokset on allekirjoittanut kauppias Erkki Viitamäki. Mittakaava 1:100

Kuva 18. Pohjapiirros, julkisivu ja leikkaus, ei päiväystä. Puhtaaksi piirretyt kuvat kauppias Erkki Viitamäen allekirjoittamista kuvista. Päämittoja lisätty ja vesipisteiden merkinnät puuttuvat. Mittakaava 1:100

5. RAKENNUKSEN MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET

Kuva 19. Kioskirakennus on aiemmin sijainnut osittain nykyisen Rautatienkadun päällä.

Kuva 20. Ikkunoita on kioskirakennuksessa ollut alunperin vain kolme. Tekniikan lisääntyminen näkyy julkisivuissa.

RAKENNUKSEN MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET

Rakennuksen sijaintimuutokset

Rakennus on alunperin päätetty sijoittaa rautatieaseman edustalle liikenteenjakaajaan, jossa se sijaitsee edelleen. Kioskirakennusta on kuitenkin siirretty myöhemmin liikenteenjakaajan sisällä. Vuoden 1982 pääpiirustukset sisältävät asemapiirroksen, jossa kioskirakennusta esitetään siirrettäväksi. Alkuperäinen sijainti on ollut osittain nykyisen Rautatienkadun päällä. Siirto on liittynyt luultavasti Rautatienkadun leventämiseen, sillä 1950-luvulle ajoitetussa valokuvassa (kuva 1) kioskirakennus on alkuperäisellä paikallaan. Valokuvassa liikenteenjakaaja on pidempi ja Rautatienkatu kapeampi.

Julkisivumuutokset

Rakennuksen alkuperäisestä ulkoasusta saadaan viitteitä ainoastaan valokuvien perusteella. Julkisivu on ollut kuitenkin aina rapattu, ja korjauksia siihen on pääpiirustusten mukaan tehty vuonna 1982 Kenitex-pinnoitteella. Vuoden 1982 muotokuvissa ikkunarivistö koostuu jo neljästä erillisestä ikkunasta. Rakennuksesta otetussa yleiskuvassa (kuva 4) vuodelta 1939 rakennuksessa on vain kolme ikkunaa. Kolmen ikkunan alkuperäisessä ulkoasussaan kioskirakennus on ollut ilmeeltään keveämpi. Nauhaikkunoiden betoninen reunus on alunperin ollut tummempi (kuva 4). Nykyisellään ikkunoiden betonireunus on valkoinen.

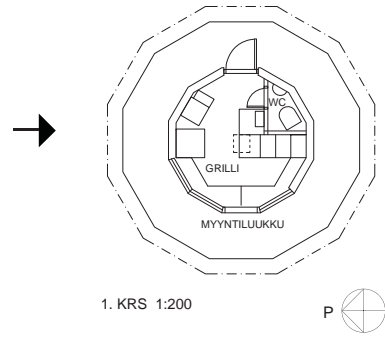
Vuoden 1982 pääpiirustukset koskevat eritoten valomainosten muutoksia julkisivussa. Kuvien mukaan katoksessa rakennuksen ympäri kiertävät valomainokset olisi kiinnitetty aivan ikkunoiden yläpuolelle. Nykyisellään valomainokset sijaitsevat aivan katosrakenteen reunassa räystään kohdalla. Valokuvien perusteella valomainoksia ei ole rakennuksessa alunperin ollut. Vuoden 1982 pääpiirustusten mukaan katolle olisi samalla kiinnitetty pyöreä valomainos, joka on rakennuksessa samalla paikalla edelleen. Vuoden 1982 muotopiirustusten mukaan rakennuksen keskeltä olisi poistunut jonkinlainen hormi tai putkituksia. Puretut rakenteet on merkitty kuviin pisteiviivalla aivan rakennuksen keskelle. Nykytilassa tällä kohdalla sijaitsee paistopisteen huuvan läpivienti katolle.

Nykyisellään julkisivussa on myös nähtävissä enemmän tekniikkaa. Valaisinkuvut sijoittuvat myyntiluukun edustalle katokseen. Valvontakamera on sijoitettu rakennuksen ulko-oven yläpuolelle rakennuksen taakse. Toinen valvontakamera kuvaa myyntiluukua sisältäpäin.

Rakennuksen takana sijaitseva pieni jäteaitaus on luultavasti melko uusi, sillä aitausta ei ole piirretty vuoden 1982 pääpiirustuksiin. Nykyisen julkisivun maalipinnassa näkyy myös epätasaisuuksia, jotka johtuvat graffitien poistosta ja peittomaalauksesta.

6. JULKISIVUKUVAT JA -DETALJIT

Julkisivu pohjoiseen

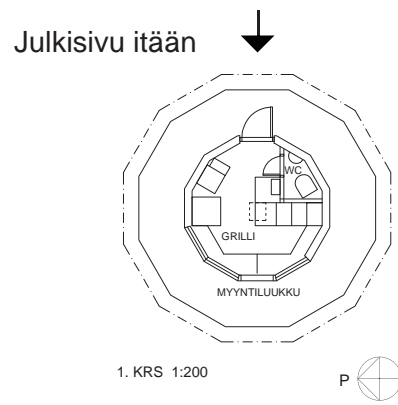
Kuva 21. Julkisivu pohjoiseen.

Kuva 22a ja b. Ikkuna-aukkoja on korostettu valkoiseksi maalatulla betonisella reunuksella. Ulkoseinän kallistuksesta johtuen reunuksen sisäreuna on syvämpi.

Kuva 23. Ilma-aukot ulkoseinällä ja tummaksi maalattu sokkeli.

Kuva 24. Rakennuksen uusi vaaleansiniseksi maalattu puinen ulko-ovi. Yläpuolella valaisin ja musta valvontakamera. Ulkoseinän graffiteja on puhdistettu ja peittomaalattu.

Kuva 25. Julkisivu itään. Jäteaitauksen edessä on säilytyksessä kioskin ulkokalusteita.

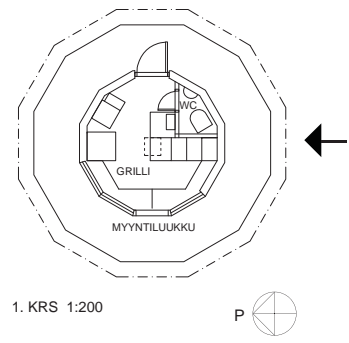

Kuva 26. Jäteastialle rakennettu matala aitaus on kevytrakenteinen.

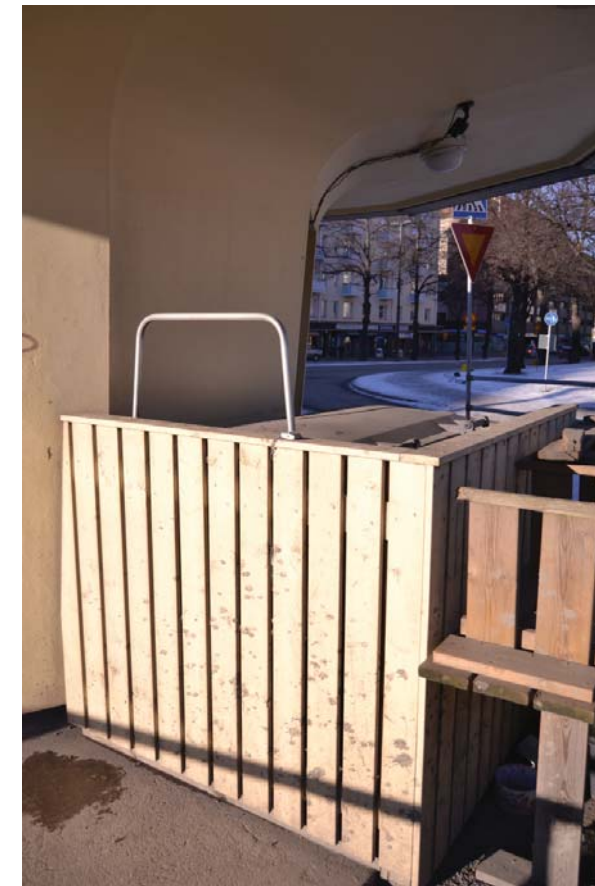

Kuva 27. Katoksen valomainos alapuolelta ja vaurioitunutta rappauspintaa.

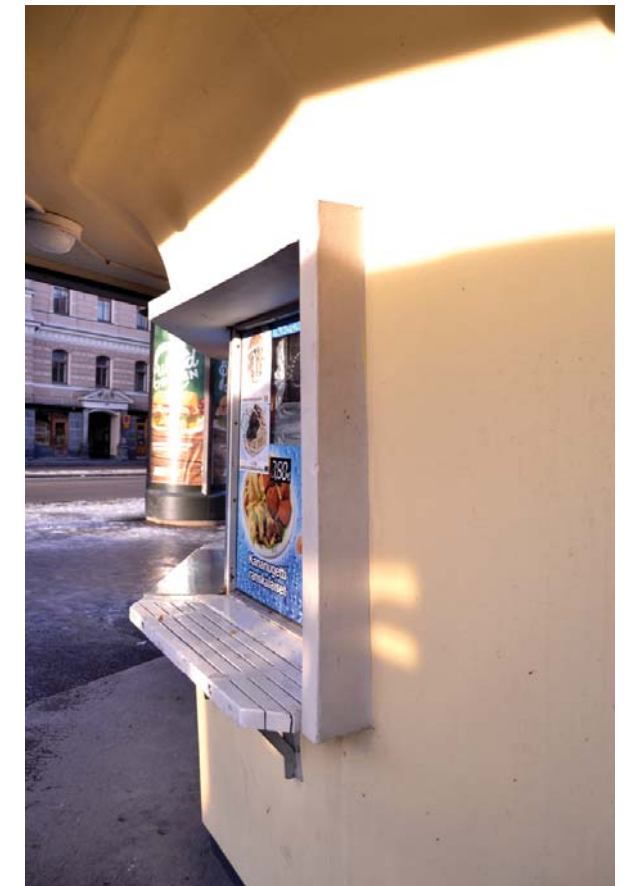
Julkisivu etelään

Kuva 28. Julkisivu etelään. Näkymä rautatieasemalta.

Kuva 29. Jäteaitaus on maalattu vaalean keltaiseksi kioskirakennuksen tapaan.

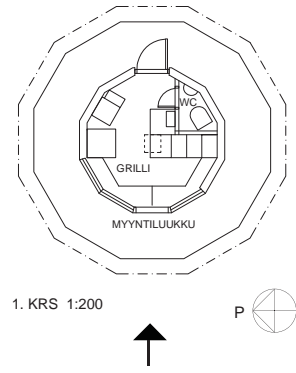

Kuva 30. Ikkuna-aukon detajli ja puinen taso.

Kuva 31. Nauhaikkunoiden yllä katoksessa on yksinkertaiset valaisinkuvut.

Julkisivu länteen

Kuva 32. Julkisivu länteen. Nauhaikkunoita peittää myyntiluukku lukuun ottamatta mainokset.

Kuva 33. Myyntiluukku ja kaksi ympärillä olevaa alkuperäistä ikkuna-aukkoa. Myyntiluukun edessä tasoa peittää suojus ruostumattomasta teräksestä. Myyntiluukku jakaa ikkunan kahteen osaan.

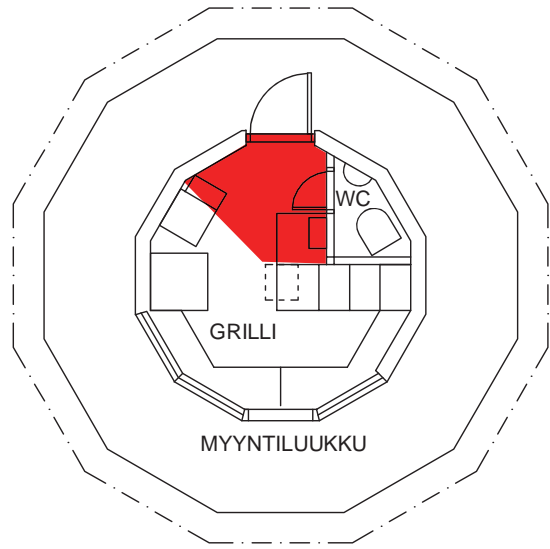

Kuva 34. Vasemmanpuoleisin ikkuna on puhkaistu rakennukseen myöhemmin. Ikkunoiden alla metallitukien päällä puinen valkoiseksi maalattu taso.

Kuva 35. Vanhan ikkunan ja myöhemmin puhkaistun ikkunan saumakohdassa näkyy lovia betonisessa yläreunassa. Ikkunankarmit ovat kevyitä metallikarmeja.

7. TILAKOHTAISET KUVAT JA MATERIAALIT

1. KRS 1:100

Kuva 36. Ulko-oven puinen kynnyks. Lattia on kaikkialla tilassa vaaleaa klinkkerilaattaa.

Kuva 37. Sähkökaappi ulko-oven vieressä.

Kuva 38. Turvalukko ulko-ovessa.

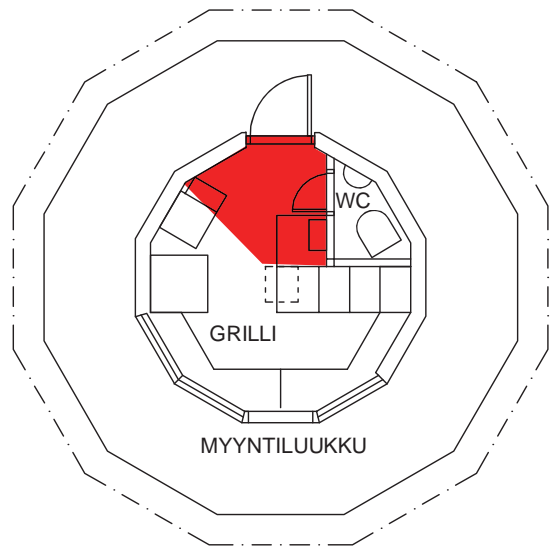
Kuva 39. Vaaleansininen puinen ulko-ovi, jonka alareunassa teräksinen potkupelti.

Kuva 40. Eteisessä hyllyjä on kiinnitetty wc:n ja keittiön väliseinään. Kulmauksessa vesipiste.

Kuva 41. Ulkoseinän kaltevuus näkyy ulko-oven aukon ja väliseinän laatoituksessa.

1. KRS 1:100

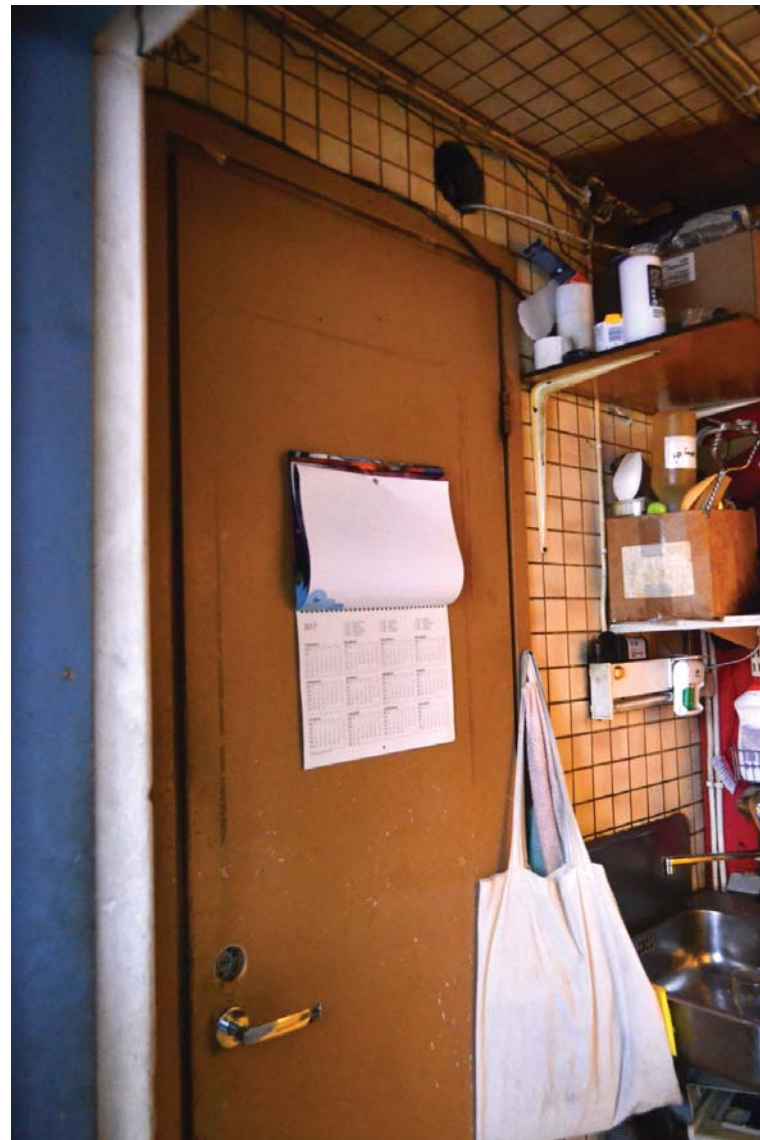
Kuva 42. Oviaukosta muodostuu oven päälle säilytystaso.

Kuva 43. Läpivienti keittiön ja wc:n välillä. Katossa ruskea värjäytymä. Kattolistoja ei ole.

Kuva 44. Eteisen lattia ja kalusteet. Lattialistoja ei ole.

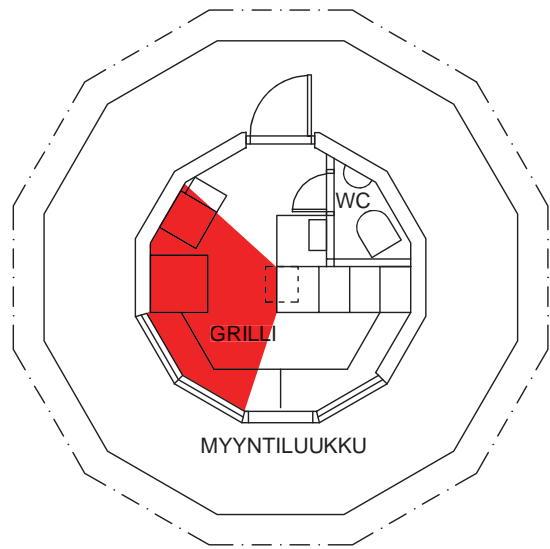
Kuva 45. Wc:n ovi eteisestä kuvattuna.

Kuva 46. Ulko-oven karmi työnny ulos kallistuvasta ulkoseinästä.

Kuva 47. Termostaatti ulko-oven ja wc:n oven välissä.

1. KRS 1:100

Kuva 48. Kylmäkaluste työskentelytason päällä ja kylmäkaappi eteisen vieressä. Kattolistoja ei ole.

Kuva 49. Näkymä myyntiluukulle. Luukun edessä verhon alla irtonainen teräslevy. Katon rajassa vanha sähkölaite.

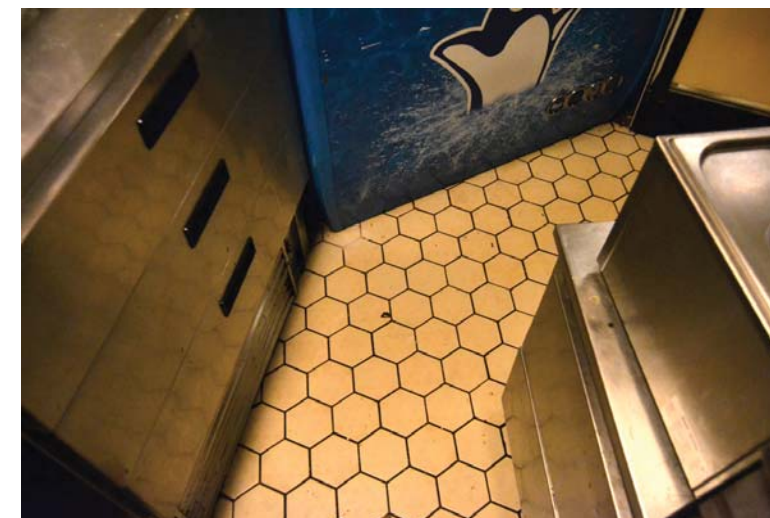
Kuva 50. Näkymä eteisestä säilytys- ja aputiloihin.

Kuva 51. Laminaattipintaisten työskentelytasojen yllä hyllykaappeja ja Sovella -tyyppisiä hyllykköjä. Myyntiluukun kohdalla loisteputkivalaisin.

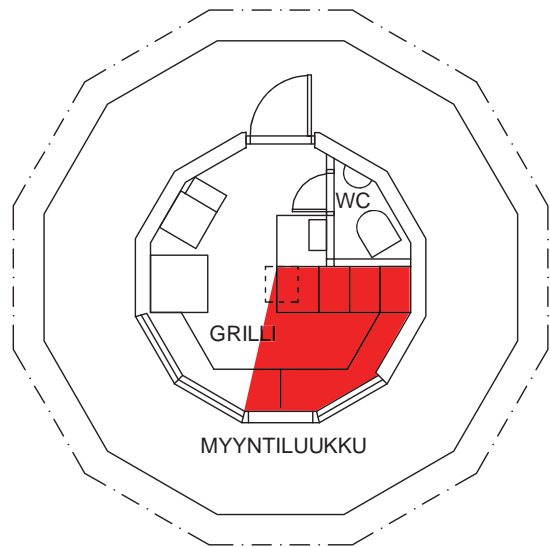

Kuva 52. Katto eteisestä kuvattuna. Katto on laatoitettu samalla kellertävällä laattalla kuin ulkoseinät.

Kuva 53. Lattian klinkkerilaatoitus.

KEITTIÖ

1. KRS 1:100

Kuva 54. Liesituulettimen läpivienti katolle.

Kuva 55. RST-kalusteita myyntiluukun työskentelytason alla.

Kuva 56. Keittiö. Työskentelytason alla hyllyjä ja Sovella -hyllyä seinillä. Ikkunassa valomainos, ja katossa ylhäällä oikealla musta valvontakamera.

Kuva 57. RST-pintaiset paistopiste ja huuva. Kattolistoja ei ole.

Kuva 58. Myyntiluukku avonaisena. Näkymä Rautatienkadulle.

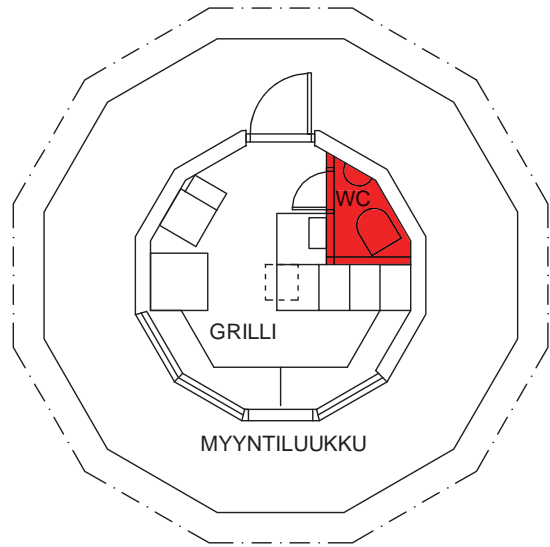
Kuva 59. Myyntiluukku lukitaan avaimella.

Kuva 60. Keittiön ja eteisen kevyt väliseinä ja keittiön RST-kalusteita.

7. TILAKOHTAISET KUVAT JA MATERIAALIT

WC

1. KRS 1:100

Kuva 61. Wc:n valaisin. Kattoa ei ole laatoitettu, vaan maalattu ruskeaksi.

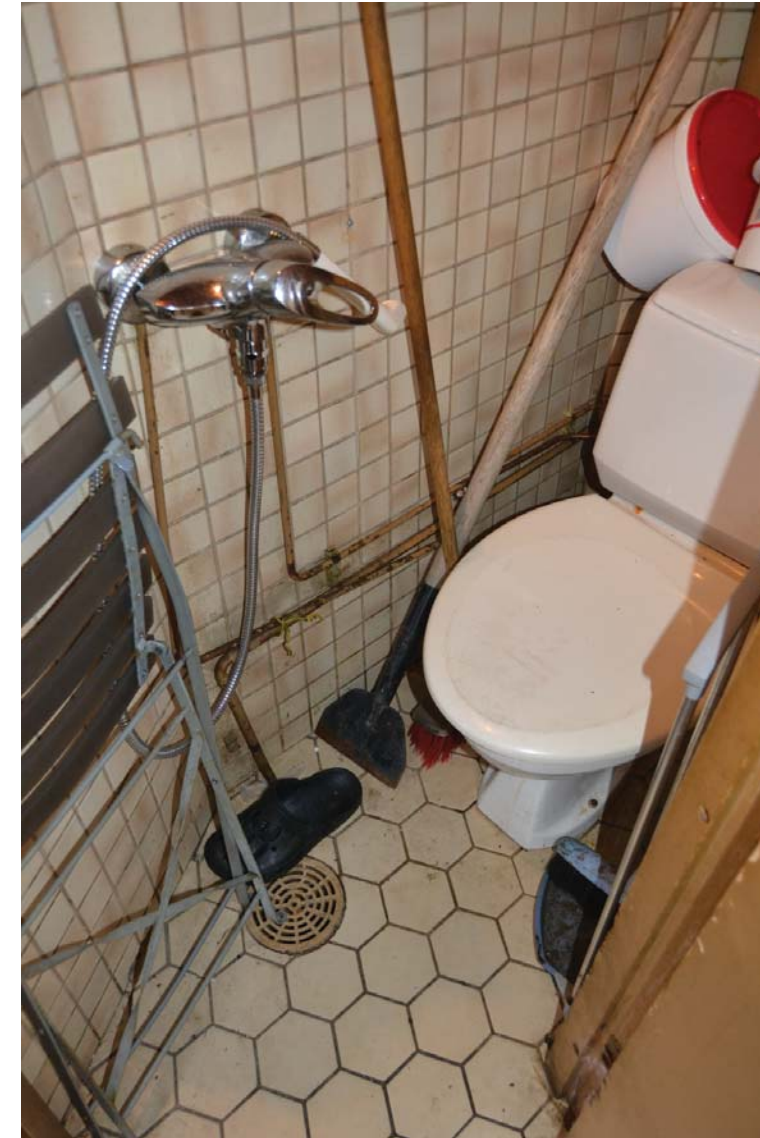
Kuva 62. Läpivienti wc:n ja eteisen välillä eteisestä kuvattuna.

Kuva 63. Wc eteisestä kuvattuna. Ovi on puinen ja peittomaalattu. Eteisen lattialaatoitus jatkuu wc-tiloihin.

Kuva 64. Rakennuksen lämminvesivaraaja oikealla.

Kuva 65. Vesipiste ja lattiakaivo. Seinät samaa laattaa kuin muualla rakennuksessa.

Kuva 66. Wc:n valokatkaisija on uusittu.

8. DOKUMENTOINTIPROSESSI

Hämeenkadun lankarullakioskin rakennushistoriallinen dokumentointi on tehty Arkkitehtistudio Kujala&Kolehmainen Oy:ssä tammi-helmikuussa 2017, ja sen on tilannut Tampereen kaupunki. Dokumentoinnin on tehnyt arkkitehti Saara Jokinen.

Dokumentointi on aloitettu tutustumalla Tampereen rautatieaseman ympäristöön - historiaan, rakennuksiin ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Työssä on tutustuttu lankarullakioskien historiaan Tampereella ja muualla Suomessa.

Erilaisia dokumentteja ja piirustuksia on työhön saatu suoraan Tampereen kaupungilta. Täsmäntäviä piirustuksia on etsitty dokumentointityön aikana myös Tampereen kaupungin rakennusvalvonnan arkistoista.

Dokumentointityö tutkii Hämeenkadun lankarullakioskin rakennushistorian lisäksi rakennuksen nykytilaa. Nykytilaa kuvaavat dokumentointityötä varten otetut valokuvat rakennuksen sisä- ja ulkopuolelta, jotka on kuvannut Saara Jokinen. Historiallisen kuvamateriaalin etsimiseen on käytetty Vapriikin kuva-arkiston kuvapalvelu Siiriä.

9. LÄHTEET

KIRJALLISET LÄHTEET

Junttila, Ulla-Kirsti 1986. *Muuttuvat kadunkalusteet*. Rakennuskirja oy.

Mäkinen, Anne 2003. *Kioski - kipari, kiska, snagari. Helsingin kioskeja 1800- ja 1900-luvulla*. Helsingin kaupunginmuseo.

Nikula, Riitta 1976. *Yksinkertaista, asiallista, tarkoituksenmukaista*. Artikkelijulkaisussa "Taidehistoriallisia tutkimuksia" vuodelta 1976. Taidehistorian seura.

Wacklin, Matti; Hirvikallio, Seija 2010. *Hämeenkatu: Tampereen sydän*. Tampere-Seura ry.

PAINAMATTOMAT KIRJALLISET LÄHTEET

Donner, Julia 2005. *Koskimaiseman puistot*. Tampereen kaupunki, vihersuunnittelu. Saatavilla: <http://www.tampere.fi/liitteet/5ehtb46Xv/koskimaisemanpuistot.pdf>. Viitattu 31.1.2017

Kuusento, Kasper 2016. *Helsingin lippakioskit - Kioskitoiminta muutoksessa*. Aalto-yliopisto, Arkkitehtuurin laitos, kandidaatintyö. Saatavilla: <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/23151>. Viitattu 31.1.2017

Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto, 2015. *Olympiakylän korjaustapaohje*. Saatavilla: http://www.hel.fi/hel2/ksv/julkaisut/aos_2015-2.pdf. Viitattu 2.2.2017

SÄHKÖISET LÄHTEET

Cobe 2014. *Tampere Travel and Service Centre*. <http://www.cobe.dk/project/tampere-travel-and-service-centre#0>. Viitattu 31.1.2017

Skanska 2017. *Tampereen Luminary I*. <http://kodat.skanska.fi/asuntohaku/tampereen-luminary-i/>. Viitattu 1.2.2017

Tampereen kaupunki 2016a. *Tampereelle rakennetaan raitiotie*. http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2016/11/07112016_8.html. Viitattu 31.1.2017

Tampereen kaupunki 2016b. *Asemakeskus*. <http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/projektit/keskustahanke/aseakeskus.html>. Viitattu 31.1.2017

Tampereen kaupunki 2016c. *Tampereen kansi ja Areena*. <http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/projektit/keskustahanke/tampereen-kansi-ja-areena.html>. Viitattu 31.1.2017

Tampereen kuva-arkisto Siiri. "Lankarullakioski". <http://siiri.tampere.fi/search.do?&page=1>. Viitattu 2.2.2017

Tamperelainen 2016. *Tällainen on uusi Postitalo*. <http://www.tamperelainen.fi/artikkeli/364708-tallainen-on-uusi-postitalo-85-asuntoa-muttei-suunniteltua-kauppakujaa>. Viitattu 1.2.2017

Wikipedia 2017. *Autoclaved aerated concrete*. https://en.wikipedia.org/wiki/Autoclaved_aerated_concrete. Viitattu 9.2.2017

KUVALÄHTEET

Kuva 1: Valokuvaaja Mauno Mannelin. Vapriikin kuva-arkisto: Siiri-kuvapalvelu, tilattavissa: http://siiri.tampere.fi/displayObject.do?uri=http://museosiiri.tampere.fi:8080/VALOKUVA/content/SIR_EXEC/images/primary/20080131/12017774089940.jpg

Kuva 3: Valokuvaajasta ei tietoja. Vapriikin kuva-arkisto: Siiri-kuvapalvelu, tilattavissa: http://siiri.tampere.fi/displayObject.do?uri=http://museosiiri.tampere.fi:8080/VALOKUVA/content/SIR_EXEC/images/primary/2003092913/10648297117810.jpg

Kuva 4: Valokuvaaja Eero Troberg. Vapriikin kuva-arkisto: Siiri-kuvapalvelu, tilattavissa: http://siiri.tampere.fi/displayObject.do?uri=http://museosiiri.tampere.fi:8080/VALOKUVA/content/SIR_EXEC/images/primary/20090312/12368439455530.jpg

Kuva 5: Tampereen kaupungin rakennusvalvonnan arkisto

Kuvat 14-18: Tampereen kaupungin rakennusvalvonnan arkisto

Kaikki muut kuvat: Saara Jokinen